

JAARVERSLAG

2011

v&vn

Antroposofische zorg

Inhoud

1.	Voorwoord	2
2.	Het bestuur	3
3.	Activiteiten, mandaten, regiogroepen	4
3.1	De registratie/visitatiecommissie	4
3.2	Internationales Forum für Antroposophische Pflege	4
3.3	Nederlandse Vereniging van Antroposofische Zorgaanbieders	5
3.4	Ledenraad V&VN	5
3.5	Interdisciplinaire Antroposofische Ouder- en Kindzorg (IAOKZ)	6
3.6	Antroposofische kraamzorg	7
3.7	Supervisie groep Therapeuticum verpleegkundigen	8
3.8	Supervisie IAOKZ	8
3.9	De Bakermat	9
3.10	Oncologie	9
3.11	Regio groep Noord Holland	10
3.12	Het Bulletin, 17 ^e jaargang	11
3.13	Oliedispersiebadtherapie van Werner Junge	11
4.	Stichting Plegan	12
4.1	Stichting Plegan Opleidingen	12
4.1.1	Opleidingen en bijscholing	12
4.1.2	In-company trainingen	13
4.1.3	De organisatie binnen stichting Plegan	14
4.1.4	Externe contacten/activiteiten	14
4.2	Stichting Plegan	15
5.	Interdisciplinaire Klachten- en Bemiddelingscommissie Antroposofische Gezondheidszorg (IKBC)	16
6.	De tweede lijn	17
6.1	Antroz, locatie Leendert Meeshuis in Bilthoven	18
6.2	Bernard Lievegoed Kliniek	18
6.3	Zonnehuizen	18
7.	Mutaties	19
8.	Jaarrekening	20

1. Voorwoord

Een bewogen jaar is 2011 met de neergang van de Zonnehuizen met verpleegkundige werkplekken onder druk en de aangekondigde bezuinigingen in de zorg. Het bestuur neemt met zorg de vergrijzing van de beroepsgroep waar. Vanuit de opleiding komen er wel nieuwe mensen bij. Het werven van nieuwe leden en donateurs was een belangrijk punt op de agenda.

Gelukkig zijn er ook veel positieve ontwikkelingen. Verpleegkundigen werken mee aan onderzoek bij het Lectoraat Antroposofische Gezondheidszorg, er worden boeken uitgegeven over uitwendige therapie en 16 mensen voltooiden de Voortgezette Opleiding Verpleegkunde vanuit Antroposofie. Vergoedingen staan onder druk. Het is dan ook nodig dat we ons blijven profileren om naar buiten toe nog meer zichtbaar te worden.

In 2012 zullen we het 50 jarig bestaan vieren van de V&VN Antroposofische Zorg. Met een voltallig bestuur en leden die vol enthousiasme in het werk staan of als lid in ruste ons werk met veel belangstelling volgen, gaan we het nieuwe jaar vol vertrouwen tegemoet.

We hopen dat het kleurrijk palet dat hier voor u ligt u een goed beeld geeft van de ontwikkelingen en het verrichte werk binnen onze vereniging.

Veel leesplezier gewenst.

Hartelijke groet, namens het bestuur V&VN Antroposofische Zorg,

Wim Cornelisse

2. Het bestuur

In 2011 is het bestuur negen keer in vergadering bijeen geweest. Tweemaal was er aansluitend een vergadering met het kernteam van Stichting Plegan Opleidingen. Er is hard gewerkt.

De **in het najaar gehouden ledenvergadering** op locatie Aan Zet, een therapeutische werkgemeenschap van Arta, kende een grote opkomst. De medische massage therapie van Volkier Bentinck werd gedemonstreerd en besproken en het boek 'Uitwendige therapie in de oncologische zorg' van Toke Bezuijen werd gepresenteerd.

Het **Bulletin** verscheen ook dit jaar in A4 formaat met zijn fraaie cover.

Het Planten werkboekje, 2e druk 2010, is vanaf half maart 2011 te koop via het secretariaat.

Het internationale Forum van de Medische Sectie in Dornach is dit jaar namens het bestuur bezocht door Monika Hesse.

V&VN; onze voorzitter Wim Cornelisse heeft contact gehad met onze contactpersoon bij V&VN. Bestuursleden kregen scholing bij de V&VN ten behoeve van bestuursfuncties.

Het **Lectoraat Antroposofische Gezondheidszorg** in Leiden, onder leiding van Eric Baars maakt zich sterk voor onderzoek in de verschillende werkgebieden.

NVAZ; via de NVAZ is er een werkgroep ziektekostenverzekeraars, die het contact met de verzekeraars bundelt. Wil Kemna zit namens het bestuur in de brede werkgroep verzekeringen.

Bestuur

Juliëtte van Rijthoven heeft op de najaars vergadering afscheid genomen als bestuurslid, zij blijft betrokken bij de uitgave van het bulletin. Anneke Soesbergen nam afscheid als secretaris. Nienke Schaap is gekozen in het bestuur en benoemd als secretaris.

We danken een ieder die het werk van het bestuur het afgelopen jaar heeft ondersteund. Zonder jullie hadden we dit nooit voor elkaar kunnen krijgen.

Namens het bestuur V&VN Antroposofische Zorg;

Nienke Schaap, secretariaat

Frans Wolbert, penningmeester

Coby Jeninga, lid met als aandachtsveld de zelfstandig werkenden

Wijnanda Algra, lid met als aandachtsveld de website van de vereniging

Wim Cornelisse, voorzitter

3. Activiteiten, mandaten, regiogroepen

3.1 De registratie- en visitatiecommissie

In 2011 telt de vereniging 69 geregistreerde leden. De geregistreerde leden zijn zelf verantwoordelijk voor het bijhouden van hun behaalde punten in hun port folio bij het Kwaliteitsregister V&V deskundigheidsgebied Antroposofische Zorg. Wat aan bijscholing het ene jaar niet lukt kan nu een ander jaar ook behaald worden, maar aan het eind van de vijf jaar moeten alle punten en minimale aantal werkuren behaald zijn. Naast het behalen van voldoende punten voor het kwaliteitsregister stelt onze eigen vereniging voorwaarden, waaraan voldaan moet worden om de registratie te kunnen behouden. Stichting Plegan Opleidingen biedt hiertoe verschillende nascholings- en oefendagen aan. In 2010 bleek de animo voor deze bij- en nascholing de laatste jaren erg teruggelopen te zijn.

De vraag van Stichting Plegan Opleidingen hoe het zit met de eisen voor behoud van registratie, heeft het bestuur doen besluiten het document 'Richtlijnen voor registratie' uit 2008 opnieuw te bezien. Deze richtlijnen, voorzien van opmerkingen zijn naar de leden gestuurd en zullen in de voorjaarsvergadering 2012 besproken worden.

De commissie wil geen controlerend orgaan zijn, maar beoogt de kwaliteit van zorg te behoeden o.a. door deskundigheidsbevordering te stimuleren en daar is periodieke scholing voor nodig. Om in aanmerking te komen voor vergoeding door de ziektekosten verzekeraars is voldoen aan de registratie eisen een voorwaarde.

Anders dan in voorgaande jaren - waarin gemiddeld 5 tot 6 mensen werden gevisiteerd - zijn er in 2011 slechts 2 collegae gevisiteerd. De belangrijkste reden daarvan is, dat nagenoeg alle zelfstandig werkende antroposofisch verpleegkundigen in de laatste 5 jaar reeds gevisiteerd zijn. En visitatie behoort een maal per 5 jaar plaats te vinden.

De gevisiteerden ervaren de bezoeken als inspirerend en allen waarderen het, dat met elkaar de kwaliteit van het beroep bewaakt wordt! Dit willen we in de toekomst blijven doen.

Ruth Cooman, lid van de visitatiecommissie, gaf nog eens uitleg op de bestuursvergadering van 30 augustus 2011. Er is afgesproken dat zij een conceptplan maakt voor de komende 5 jaar. Dit conceptplan wordt tijdens de voorjaarsvergadering van 10 maart 2012 aan de leden ter goedkeuring overlegd.

Ruth Cooman, Mirjam van den Corput en Coby Jeninga (bestuur).

3.2 International Forum Antroposofical Nurses (IFAN)

Dit Forum is een wereldwijd samenwerkingsverband van antroposofisch verpleegkundigen uit alle werkgebieden. Individuele personen en vertegenwoordigers van nationale federaties en werkgroepen in de antroposofische gezondheidszorg kunnen lid zijn.

Doel van het Forum is het ontwikkelen en bevorderen van de antroposofische gezondheidszorg in de verschillende landen. Meer hierover is te lezen in de internationale folder van het Forum.

Op 12 en 13 september 2011 hebben 36 verpleegkundigen uit negen verschillende landen de jaarlijkse bijeenkomst in het Goetheanum in Dornach in Zwitserland bijgewoond.

Voor het eerst was een delegatie uit Japan aanwezig. Er werd Duits gesproken met ‘Whisper Corners’ in Engels en Japans.

Sonja van Hees nam deel als vertegenwoordiger voor Stichting Plegan Opleidingen. V&VN Antroposofische Zorg werd vertegenwoordigd door Monika Hesse.

De inleiding verzorgde Sonja van Hees met haar voordracht over de Samaritercursus van Rudolf Steiner, zijn historische context en zijn betekenis in onze tijd. Net als vorig jaar stond in deze bijeenkomst de vraag naar het oerbeeld en het wezen van de verpleging centraal.

Naast het uitwisselen van berichten, nieuwe ontwikkelingen en actuele onderwerpen van de wereldwijd werkzame verpleegkundigen werd veel gesproken over organisatorische thema's: berichten van de conferentie voor de opleidingen en bijscholingen, accreditaties, verkiezing van Monika Layer als coördinator voor ritmische inwijvingen, benoeming van een kiescommissie voor de (her)verkiezing van de coördinator van het Internationaal Forum in 2012, berichten over de voorbereiding en organisatie van het Internationaal Congres in Dornach (27-04 tot 29-04-2012) met “Verwundung und Heilung” als thema, verschillende financiële berichten, verhuizing van het secretariaat QAP (Kwaliteit antroposofische verpleging) van Bern (CH) naar de Filderklinik bij Stuttgart (D).

In 23 colloquia zijn in diverse landen op 16 plaatsen via een verkorte procedure 178 experts gecertificeerd, die nu de internationaal erkende titel “Expert voor Antroposofische Verpleging” mogen dragen (incl. de aangemelde verpleegkundigen uit Zweden en Ned). Vertegenwoordigers van twee landen (Japan en Nederland), Kaiko Kawauchi en Monika Hesse hebben de situatie van de verpleging in zijn algemeenheid en de antroposofische verpleging in het bijzonder van hun land mogen toelichten.

Monika Hesse

3.3 Sector Beroepsverenigingen Nederlandse Vereniging van Antroposofische Zorgaanbieders

De sector beroepsverenigingen (sbNVAZ) heeft in 2011 acht keer vergaderd. Deze vergaderingen werden voorgezeten door Wim Cornelisse. Willy Verboom is verenigingssecretaris. Linda te Wierike is als secretaris afgetreden.

Het secretariaat verzorgt de agenda en de notulen. Er werd besloten dat de vergadering voortaan geleid zal worden door een vaste onafhankelijke voorzitter. Aan de hand van een profielschets wordt hiernaar gezocht.

De gang van zaken van de NVAZ, de verzekerings commissie, en de opleiding Multi disciplinair waren belangrijke agenda punten in 2011.

Wim Cornelisse

3.4 Ledenraad V&VN

Algemeen: de taak van de ledenraad V&VN

De ledenraad bepaalt mede het strategisch beleid van de V&VN en oefent op basis daarvan toezicht uit op het verenigingsbestuur. Dit gebeurt door middel van het meerjarig strategisch beleidsplan, het daarvan afgeleide jaarplan en de op het jaarplan gebaseerde begroting. Ook is de ledenraad belast met het goedkeuren van het jaarverslag en de jaarrekening van de vereniging en het benoemen, schorsen en ontslaan van bestuursleden. De ledenraad vergadert hiertoe vier keer per jaar met het verenigingsbestuur.

Najaar 2010 heeft ondergetekende voor de tijd van 3 jaar in de Ledenraad plaats genomen namens de V&VN Antroposofische Zorg en is er met veel enthousiasme aan begonnen.

26 mei 2011 was er een verenigingsbijeenkomst met workshops met de thema's:

- De jaarlijkse beleids- en begrotingscyclus. Het jaarverslag en de jaarrekening over 2010 werden geëvalueerd en goedgekeurd; bespreking en goedkeuring van het jaarplan 2011 en de prognose voor 2011
- Positie van de ledenraad van V&VN
- Hoe moet de zorg voor de palliatieve patiënt er uit zien

Na afloop van de bijeenkomst werden er certificaten uitgereikt.

Op 23 juni vond de Ledenvergadering plaats met de installatie van de nieuwe leden. En de verdere vergaderstukken werden besproken, zoals de verschillende taken van de ledenraadsleden.

Helaas kon ondergetekende de vergadering van 29 september en 24 november niet bijwonen door ziekte/operatie. Het meerjarig strategisch beleidsplan 2012-2015 is in haar bezit. In 2012 hoopt zij weer gezond en wel deel te kunnen nemen.

Zie voor verdere informatie: www.venvn.nl

Truus Burghouwt

3.5 Interdisciplinaire Werkgroep Antroposofische Ouder- en Kindzorg (IAOKZ)

Deze werkgroep heeft een interdisciplinair karakter, wat wil zeggen dat zowel artsen, verpleegkundigen, kraamverzorgenden en diëtisten erin deelnemen. Zij vergaderen gezamenlijk, verdiepen zich en delen hun vakinhoudelijke kennis betreffende de antroposofische ouder- en kindzorg; een breed begrip dat behalve het primaire consultatiebureauwerk ook ander werk omvat, zoals cursussen, individueel extra begeleidingswerk en soms ook uitwendige therapie, etc.

Samenstelling

In 2011 telde de werkgroep 47 leden, waarvan 18 artsen, 27 verpleegkundigen, 1 diëtiste en 1 kraamverzorgende.

Organisatie

De bijeenkomsten worden drie keer per jaar gehouden. Rineke Boerwinkel is de vaste voorzitter. Zij bereidt de vergadering steeds met enkele leden voor. De notulen worden per toerbeurt geschreven.

Vaste onderdelen zijn; huishoudelijke vergadering, rondvraag en een vakinhoudelijk onderwerp. Indien er ruimte is wordt een kinderpresentatie/bespreking gepland. Aan de hand van observaties van een of twee kinderen in interactie met hun ouder en hun verpleegkundige of arts, worden zo mogelijk feitelijke waarnemingen verzameld en uitgewisseld.

De dag is van 10.00 tot 16.00 uur met een pauze van een uur, met veel wandelganggesprek en ontmoeting.

Inhoud

In 2011 kwam de werkgroep slechts twee keer bijeen: door ziekte van beide organisatoren is de bijeenkomst in het voorjaar komen te vervallen.

22 januari te Eindhoven

Thema: Basistakenpakket in de praktijk met werkgroepen rond het Kinderspreekuur / consultatiebureau. In verband met het 25 jaar bestaan van het Kinderspreekuur in Eindhoven kreeg deze bijeenkomst een feestelijk tintje.

Huishoudelijke vergadering.

Ingrid Schoonenberg gaf toelichting op het Basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg, zoals dit in het land door de Consultatiebureau's (CB) wordt gehanteerd. In de middag waren twee werkgroepen te volgen, geleid door een spelbegeleidster en door een diëtiste.

10 april te Amsterdam: Onderwerp 'De Valkuilen van het antroposofische consultatiebureau': Bijeenkomst werd verschoven naar 1 oktober.

1 oktober te Amsterdam:

Thema: 'Valkuilen en kansen in de praktijk van het antroposofische CB'. Een opmaat met een muziektherapeute die pentagonische muziek liet horen, wat geschikt is voor kinderen vanaf drie jaar. Twee casussen werden besproken en in de middag werden in drie groepen de vragen besproken, gerelateerd aan valkuilen en kansen binnen het beroep.

Huishoudelijke vergadering.

Verdere ontwikkelingen:

- De website www.kinderspreekuur.nl is operationeel en wordt zo nodig aangepast.
- Samenwerking met de reguliere thuiszorgorganisatie is op enkele antroposofische CB's geïntensiveerd. Dit brengt o.a. met zich mee dat een aantal antroposofische CB's nu ook met het Digitaal Dossier JGZ werken.
- De voorzitter heeft aan de leden een eerste periodieke nieuwsbrief gestuurd met tussentijdse vakinhoudelijke mededelingen.

Boeken

Onderstaande boeken, geschreven door verpleegkundigen en een arts Ouder- en Kindzorg zijn in de boekwinkel verkrijgbaar:

"Groeiwijzer van nul tot één jaar - voeding en verzorging" 1994, 8e druk 20011.

"Groeiwijzer van één tot vier jaar - verzorging en opvoeding" 1997, 6e herziene druk 2009.

Beiden geschreven door Paulien Bom, Machteld Huber e.a. Uitgeverij Christoffor.

"Opvoeden is mensenwerk. Zicht krijgen op je kind en je eigen levensloop" 1e druk 2006.

Anneke Maissan, Uitgeverij Christoffor.

"Kinderen en grenzen stellen. Opvoeden met gezond verstand, 2002, 3^e herziene druk 2009.

Paulien Bom. Uitgeverij Kosmos.

'Regelmaat en inbakeren. Voorkomen en verhelpen van huilen en onrust. 11^e druk 2011, Ria Blom. Uitgeverij Christoffor.

'Vaccinaties doorgeprikt' 2e druk 2011, waarvan Noor Prent, arts op een antroposofische cb, medeauteur is.

Sylvia Stroink- van Moorsel

3.6 Ontwikkelingen antroposofische Kraamzorg

De stuurgroep antroposofische kraamzorg (E. Schoorel, E. Minnaar en M. Bom) richt zich dit jaar met name op de totstandkoming van een aanvullende opleiding antroposofische kraamzorg. Nadat een werkgroep, bestaande uit twee verloskundigen (mevr. J. Klinkert en mevr. M. Brakman), een jeugdarts (mevr. I. Steenbrink) en vijf kraamverzorgenden (de dames C. Bakker, J. Jungslager, E. van den Ark, N. Eskens en A. Baan) in april 2010 het

beroepsprofiel antroposofische kraamzorg vaststelden wordt aansluitend gewerkt aan het opleidingsprofiel voor de eerste scholing antroposofische kraamzorg. Er wordt gekozen voor de naam 'Opleiding Natuurlijke Kraamzorg 1'. Het verankeren van de Opleiding Natuurlijke Kraamzorg 1 in de reeds bestaande structuren kost het nodige overleg; met het bestuur van de V&VN Antroposofische Zorg i.v.m. mandatering en punten toekenning voor het kwaliteitsregister en met Stichting Plegan Opleidingen om tot een samenwerking te komen. In december werd een mondeling akkoord bereikt. Met advies van een extern communicatiedeskundige en vormgeefster is een folder en een websitetekst tot stand gekomen. De voorlopige website werd geopend en zal begin 2012 in lijn gebracht worden met de folder. De website heeft als doel het bekend maken van de opleiding voor de beroepsgroep en voor (aanstaande) ouder's, die antroposofisch georiënteerde kraamzorg zoeken. In Amsterdam wordt gewerkt aan het in contact brengen met elkaar van kraamverzorgenden met affiniteit voor antroposofie. Door intervisie en het aanbieden van een scholingsmiddag voor kraamverzorgenden is een kiem gelegd voor verdere samenwerking. De scholingsmiddag werd bezocht door 20 vakgenoten.

Voornemens voor 2012

- ❑ Gerichte PR over de aanvullende inzichten vanuit de antroposofische kraamzorg
- ❑ Ontwikkelen van de vervolgopleiding 'Opleiding Natuurlijke Kraamzorg II'
- ❑ Ontwikkelen nascholingsaanbod
- ❑ De opleiding financieel gezond maken, aanvraag startsubsidie IONA Stichting. Tevens een budget opbouwen voor verdere ontwikkeling van scholing.

Maria Bom

3.7 Supervisie groep Therapeuticum Verpleegkundigen

Supervisie is van groot belang voor het leren reflecteren op eigen gedrag in de omgang met de patiënt. In 2011 is de groep zes keer bij elkaar gekomen in Utrecht. De groep is uitgebreid tot 10 verpleegkundigen. Zij zijn werkzaam in Amsterdam, Utrecht, Bussum, Zoetermeer, Gouda en Breda/Tilburg, Den Haag, Eindhoven, Waalre.

De methode, die samen met een supervisor ontwikkeld is, bevat nog steeds goed. Om de beurt brengt iemand een probleem of vraag in met betrekking tot het eigen functioneren en wordt dan begeleid/bevraagd door één van de anderen. Iedere aanwezige heeft een actieve bijdrage in het geheel. Daar er ook steeds vaker 'jonge' verpleegkundigen mee doen, die net gestart zijn met zelfstandig werken, worden ook praktische zaken besproken, zoals het gebruik van verschillende oliën, applicaties, maken van afspraken e.d. Ook worden nieuwe initiatieven op het gebied van de antroposofische gezondheidszorg besproken en zaken die raken aan de positie als therapeuticum verpleegkundige. De bijeenkomsten worden door ieder als prettig en leerzaam ervaren.

Coby Jeninga

3.8 Supervisie IAOKZ

In 2011 kwamen vijf verpleegkundigen eenmaal bijeen in Utrecht. Zij zijn werkzaam in Utrecht, Zeist en Amersfoort, Gouda en Almere. Er werd gewerkt volgens een methode die

ontleend is aan de intervisie, zoals die op Therapeuticum Utrecht samen met een externe supervisor ontwikkeld is. Deze methode bevat goed.

Er wordt begonnen met een rondje met de vraag 'Hoe gaat het (werk gerelateerd) met een ieder'. Telkens wordt een casus of individueel probleem ingebracht door één persoon. Verder wordt een gelezen boekdeel in gesprek verdiept of worden er praktische zaken uitgewisseld. De supervisie is medio 2011 tijdelijk gestopt o.a. doordat een deelnemer de JGZ inruilde voor Uitwendige therapie werkzaamheden, een ander door langdurige afwezigheid door ziekte/operatie, en weer een ander stapte tijdelijk uit om tijd vrij te maken voor een nieuwe opleiding.

In 2012 verwachten we de draad weer op te pakken.

Ria Blom

3.9 De Bakermat

Naast consultatiebureau werkzaamheden voert ondergetekende een praktijk voor verpleegkundige begeleiding en advies aan ouders, met als speerpunt het voorkomen en verhelpen van huilen en onrust bij jonge kinderen.

Activiteiten

- Telefonisch landelijk spreekuur gedurende drie uur per week voor ouders en consultatief voor collegae. Er wordt voldaan in een behoefte.
- De in 2010 verwachte aangepaste "Concept Richtlijn Aanpak van excessief huilen bij zuigelingen" zal naar verwachting door de in 2009 opgerichte multidisciplinaire werkgroep voorjaar 2012 worden afgerond. Met de huidige Concept Richtlijn, waarvan ondergetekende mede auteur is, wordt in de reguliere JGZ overal in het land naar tevredenheid gewerkt.
- Herdruk boeken van ondergetekende
 - "Inbakeren brengt rust" ; 10e uitgebreide geupdatete druk febr 2011
 - "Regelmaat en inbakeren. Voorkomen én verhelpen van huilen en onrust", 11e met 20 pagina's uitgebreide geupdatete druk dec 2011
- Les geven 2011
 - Er werd in voor- en najaar lesgegeven bij het Edith Maryon College bij een nieuw gestarte opleiding voor gastouders. Verder werd een ouderavond verzorgd bij een antroposofisch dagverblijf en werd er een Regelmaat- en inbakermodule verzorgd voor een thuiszorginstelling voor artsen en verpleegkundigen.
- Er was een pedagogisch interview voor een artikel in het tijdschrift Kinderen, aug 2011
- "Rhythmus: wertvolle Kraftquelle für Eltern und Kind" werd geschreven voor en gepubliceerd dec 2011 in Weleda Baby und Kind.

Website: www.debakermat.nl

Ria Blom

3.10 Oncologie

In 2011 zijn de volgende activiteiten te melden die met oncologische zorg te maken hebben:

In 2011 kwam de werkgroep een maal bijeen. De bijeenkomst in het najaar werd gecancelld vanwege te weinig deelname. We werkten aan de waarde van wolgebruik, bestralingen en de huid, turf-mierenzuur, Calendula-Aloë Vera, Lotio Pruni comp, Venadoron, meer doen dan 1 x per week behandeling voor een oncologische patiënt, werkplan voor patiënten met chemo, werkplan voor mensen met radiotherapie.

Ondergetekende nam deel aan een uitgebreide 7-daagse training over aromatherapie bij Eliane Zimmerman in Ierland met thema's oncologie en palliatieve zorg en nam deel aan cursus Aromazorg binnen de Palliatieve zorg bij Madeleine van de Levensboom in Wernhout.

De in 2011 geschreven brochure 'De laatste levensfase, enkele ervaringen uit de antroposofische verpleegkundige zorg', is uitverkocht. In mei/juni 2012 zal de brochure herschreven worden en voor een breed publiek toegankelijk zijn.

In november 2011 werd het boek: *Uitwendige therapie in de oncologische zorg. Heilzame toepassingen uit de antroposofische verpleegkundige zorg*, gepresenteerd. Auteur is ondergetekende. Het boek is geschikt voor artsen, verpleegkundigen, therapeuten, en mensen met kanker. Het was een prive-investering qua tijd en financiën, zonder enige zakelijke verstrengeling. Het boek is bijzonder geschikt om de uitwendige therapie binnen de oncologie en palliatieve zorg zichtbaar te maken voor therapeuten en instellingen, zoals kunstzinnig therapeuten, therapeutica, verzekeringen, onderwijsinstellingen, thuiszorg e.a. Persberichten verschenen in Motief, de Stroom, boekwinkels, Het Centraal Boekenhuis, de Kneippvereniging, de natuurgeneeskundige beroepsgroep, V&VN-AZ, Weleda Artsenforum e.a.

Mede door het verschijnen van het boek wordt er regelmatig gevraagd naar verpleegkundigen in het land, die uitwendige behandelingen kunnen doen bij mensen.

Voornemens voor 2012

We zullen weer twee keer bij elkaar komen en intensief mailverkeer onderhouden.

- Er zal gewerkt worden aan de vindbaarheid van verpleegkundigen die uitwendige therapie inzetten voor deze doelgroep.
- Vanuit de op te richten werkgroep zal contact gezocht worden met antroposofische artsen.
- Op schrift stellen van zorgmogelijkheden die de antroposofische verpleegkundige ter beschikking heeft bij het ondersteunen van mensen met kanker in al zijn fases.

Toke Bezuijen

3.11 Regio groep Noord Holland

De regiogroep Noord Holland Noord bestond in 2011 uit zeven deelnemers. We kwamen 7 maal bijeen op de Tjotterlaan 14 c in Zaandam. De dag startte om tien uur en rond drie uur sloten we af. We werkten met vaste programmaonderdelen zoals een opmaat met zingen en een spreuk, dan intervisie aan de hand van een casus die een van ons inbrengt. Na de intervisie verdiepten we ons in telkens 2 levensprocessen als een inhoudelijke verdieping. Aan de hand van praktijksituaties hebben we de levensprocessen uitgewerkt, zodat deze ook zoveel mogelijk concreet worden in het dagelijks werk.

Na de lunch gingen we praktisch aan het werk met inwijvingen.

We merken dat het niet eenvoudig is, inzet vereist, om de regiogroep gestalte te blijven geven. De oorzaak is niet een gebrek aan enthousiasme, maar (over-) volle agenda's.

Om de mogelijkheid te houden elkaar te blijven ontmoeten voor vakinhoudelijke verdieping en praktisch oefenen, met een zo compleet mogelijke deelname, hebben we besloten om vanaf 2012 een lange ochtend voor onze bijeenkomsten uit te trekken. En niet een hele dag.

Collega's uit Noord-Holland zijn van harte welkom!

Katie Willink

3.12 Het Bulletin, 18^e jaargang

In 2011 is het Bulletin twee maal verschenen. Het voorjaarsbulletin had een oplage van 200 exemplaren en het najaarsbulletin een oplage van 300. Het werd ook uitgereikt aan de deelnemers van de Voortgezette Opleiding Verpleegkunde vanuit de Antroposofie.

Het Bulletin van het voorjaar had als thema 'voeding'. Over dit onderwerp bevatte het bulletin vier artikelen, één geschreven door een antroposofisch huisarts en drie geschreven door collega's. Ook de vaste column was aan dit onderwerp gewijd. Verder waren er mededelingen over het kwaliteitsregister. En een bericht van Stichting Plegan Opleidingen. Tevens bevatte het een verslag van een collega over een scholing van een paar dagen in het Goetheanum, dat georganiseerd werd door Stichting Plegan Opleidingen.

Het najaarsbulletin had als thema 'Uitwendige therapie.' Over dit thema schreven zeven collega's een artikel voor het bulletin en een andere collega wijdde er een column aan. Een antroposofische arts schreef een artikel over de stemmingen 'Launen' bij patiënten. Drie collega's schreven over ervaringen van patiënten met uitwendige therapie. Een collega gaf een beschrijving van de plant *mesembryanthemum cristallinum* met zijn medicinale toepassingsmogelijkheden. Er was een verslag over de nascholingsdagen en een bericht van Stichting Plegan Opleidingen. En er was een boekrecensie over het nieuw uitgekomen boek: 'Uitwendige therapie in de oncologische zorg' geschreven door Toke Bezuijen. Het najaarsbulletin had een oplage van 100 extra exemplaren, die met een begeleidend schrijven verstuurd werden naar therapeutica en antroposofische instellingen om het werk van de verpleegkundigen- en verzorgenden antroposofische zorg extra onder de aandacht te brengen.

Juliëtte van Rijthoven –Henneman

3.13 Cursus voor Olie dispersie badtherapie van Werner Junge in Nederland

De opleiding, die in 2007/2008 gestart is vanuit het "Verband für Öldispersionsbadtherapie nach Werner Junge" heeft in 2011 een vervolg traject gehad. In totaal hebben 10 personen deelgenomen aan een weekend, waarin de praktische uitvoering van deze therapie geoefend werd met en aan elkaar. In december stond de theorie centraal en werd verzorgd door Albrecht Warning.

Zowel de docenten van het Duitse Verband, als ondergetekende zijn erg blij met het enthousiasme en moed van deze 10 mensen, die de intentie hebben in 2012 de opleiding af te

ronden. Hiervoor zijn weer drie weekenden gereserveerd, waarin de praktijk en de theorie aan bod komen. Hierna worden de 1ste internationale certificaten van oliedispersiebadtherapeuten uitgereikt aan de 1ste Nederlandse collega's.

Het "Verband" en ondergetekende zijn zeer verheugd over dit traject en hopen, dat de badtherapie in Nederland op deze wijze een goede stimulans krijgt. De intentie is om samen met Stichting Plegan Opleidingen deze opleiding in de toekomst bij voldoende interesse weer te starten.

Namens het Duitse "Verband für Öldispersionsbadetherapie nach Werner Junge",

Tiny Reinink-Paes

4 Stichting Plegan

4.1 Stichting Plegan Opleidingen

4.1.1 Opleidingen en bijscholing

□ De Oriëntatie Cursus Verpleegkunde en Antroposofie (OC VA)

De voorjaarscursus van 2011 heeft vanwege te weinig aanmeldingen niet plaatsgevonden. In september kon worden gestart met 17 deelnemers, te weten; 15 verpleegkundigen waaronder 1 uit België, en 2 verzorgenden. 14 verpleegkundigen en 1 verzorgende behaalden hun certificaat. 1 verpleegkundige is nog bezig met haar vervangende opdracht opdat zij alsnog haar certificaat kan behalen.

Teddy Hanepen en Marion Gores hebben deze groep begeleid in samenwerking met Frits Langhorst. Hij verrichtte weer hand en spandiensten, zoals het aan- en afvoeren van materialen. Teddy en Frits zullen elkaar afwisselen als mededocenten in de Oriëntatie Cursus.

□ De Voortgezette Opleiding Verpleegkunde vanuit Antroposofie (VO VA)

De VO VA is in 2011 gestart met 19 deelnemers en december 2011 hebben 16 deelnemers hun diploma gehaald. Twee cursisten zijn na de eerste module de opleiding gestopt. Eén cursist is naar het buitenland geëmigreerd en kon daardoor het 4de trimester niet afmaken. Eén cursist is in de derde module ingestapt om de eerder gestarte opleiding alsnog af te maken. Zij verwacht in maart 2012 haar diploma te behalen. De praktijk laat zien dat het concept van deze opleiding goed in elkaar zit. Verpleegkundigen en verzorgenden weten verschillende beroepsinhoudelijke thema's verder te verdiepen en vanuit de antroposofische visie te verbreden. De 4de stagemodule maakt het beter mogelijk om na de opleiding ook als zelfstandig antroposofisch verpleegkundige te gaan werken. Begeleiders zijn Sonja van Hees en Mirjam Zonneveld.

□ Nascholingsdagen

De twee identieke, geaccrediteerde nascholingsdagen zijn op 16 april en 21 mei gehouden met 52 en 39 deelnemers. Het thema 'de twaalf verpleegkundige gebaren' stond onder leiding van de verpleegkundigen Sonja van Hees en Trudie Koenis-Jonker. Annet Cranendonck gaf euritmie. Na afloop zijn enquêtes ingevuld. Begeleiders: Anita Janssen en Jolanda Markink.

□ Applicaties, Wikkels en Kompressen

De combinatie cursus 'Ritmische inwijvingen en wikkels' is doorgegaan, zie hiervoor het kopje 'Ritmische inwijvingen'. De apart geplande cursussen zijn door onvoldoende aanmeldingen niet doorgegaan.

Voornemens is komend jaar de medewerkers van Stichting Plegan Opleidingen te scholen. Dan zullen er voldoende deelnemers zijn om de cursussen doorgang te laten vinden. Begeleider is Sonja van Hees.

□ **Cursussen Ritmische Inwijvingen volgens Wegman/Hauschka**

In voor- en najaar werd er een combinatie cursus 'Ritmische inwijvingen en wikkels' gegeven met als thema 'miltinwijving en lever duizendblad applicatie' en 'nierinwijving en hart applicatie'.

Op 15 april gaf Annette Beiswenger van de Ita Wegmankliniek uit Zwitserland een thema avond 'Ritmische inwijvingen bij kinderen'. Eric Boekel legde schriftelijk verslag en Hendrik Gores filmde de bijeenkomst, die door 21 deelnemers werd bezocht.

De jaarlijks terugkerende terugkomdag, speciaal bedoeld voor zelfstandig werkende verpleegkundigen, is in het najaar gehouden met als thema 'verdieping van de pentagram inwijving'. Deze inhoud werd op twee data aangeboden en bezocht. Begeleidsters zijn Sonja van Hees, Anita Janssen en Jolanda Markink.

□ **Badcursus**

De samenwerking is verder gegaan. Volgens afspraak houdt Tiny Reininck de voorjaars badcursus 'Olie dispersie badtherapie van Werner Junge' onder eigen vlag. In de loop van het jaar is duidelijk geworden dat er binnen het initiatief van de Jungebad opleiding overeenstemming is over hoe er in Nederland verder gewerkt mag worden. De Junge badcursus mag onder de vlag van Stichting Plegan Opleidingen komen. De volgende stap is het afstemmen van curriculae, waaraan in december gewerkt is door deelname en gesprekken tijdens het theoretische deel van de cursus. In 2012 wordt dit vervolgd.

□ **Natuurlijke kraamzorg**

Maria Bom, kraamverzorgende, heeft samen met een aantal collega's en met Edith Minnaar, verpleegkundige jeugdgezondheidszorg en uitwendige therapie, vanuit onze vereniging een aanvullende kraamzorgopleiding vanuit antroposofie ontwikkeld. Deze zal september 2012 van start gaan onder de naam 'Natuurlijke kraamzorg'. Mirjam Zonneveld zal als docent deelnemen en didactische ondersteuning bieden.

□ **Stichting Plegan Opleidingen is geaccrediteerd**

De cursussen van Stichting Plegan Opleidingen, onder de noemer van V&VN afdeling Antroposofische Zorg zijn geaccrediteerd. Kleine en grotere initiatieven tot het geven van cursussen of trainingen worden door verpleegkundigen in toenemende mate bij Stichting Plegan Opleidingen aangemeld. Het betreft de vraag naar de mogelijkheid om onder de vlag van Stichting Plegan Opleidingen cursussen of trainingen te mogen aanbieden om vervolgens voor het betreffende beroepsveld accreditatiepunten toegekend te krijgen. Binnen Stichting Plegan Opleidingen wordt naar een goede vorm gezocht.

Verder is Stichting Plegan Opleidingen CRKBO (centrale registratie kort beroepsonderwijs) gecertificeerd. Door in het bezit te zijn van deze kwaliteitscode hoeft er geen BTW voor onderwijs activiteiten betaald te worden.

4.1.2 In-company trainingen

□ Overleg met het Edith Marion College (EMC) over vragen de opleiding betreffende van SPW (sociaal pedagogisch werker) en SPH (Sociaal Pedagogisch Hulpverlener). Overleg is gaande, maar nog niet geconcretiseerd.

□ In-company training met het van Boeienoord; een instelling met zorg voor verstandelijk beperkte bewoners te Assen

Via Jose Boksebeld was er in 2010 overleg met het van Boeienoord instituut over een te starten in-company training voor verpleegkundigen en verzorgenden die werken met een paar groepen bewoners. Deze is door bezuinigingen in de instelling in 2011 niet doorgegaan.

4.1.3 De organisatie binnen Stichting Plegan

Stichting Plegan Opleidingen is een zelfstandige stichting die het mandaat van de V&VN antroposofische zorg ten aanzien van de opleidingen en cursussen voor verpleegkundigen en verzorgenden uitvoert.

Het kernteam kwam 10 keer gedurende twee uur bijeen, waarbij de inhoud van alle scholingen en het ontwikkelen van de opleidingen en cursussen centraal stond. Leden van het kernteam zijn Mirjam Zonneveld, Jolanda Markink, Charles Lycklama à Nijeholt, (tevens secretariaat), Frits Langhorst, Anita Janssen, Marion Gores, Teddy Hanepen en Sonja van Hees.

Bestuur van Stichting Plegan Opleidingen is nog in omvorming. Door het initiatief van 'de academie in oprichting' (zie volgende alinea) is het afgelopen jaar de werving van nieuwe leden aangehouden, omdat er een mogelijke nieuwe vorm van samenwerking tot stand zal komen. Dit jaar is dit nog niet duidelijk geworden. Jolanda Markink en Mirjam Zonneveld hebben het bestuur verlaten. Ruth in 't Veld en Sonja van Hees zijn tijdelijk de bestuursleden.

'De academie in oprichting' is een initiatief waarin de verschillende antroposofisch werkende beroepsgroepen samen zoeken naar een organisatievorm, waarbij elke beroepsgroep zijn eigen opleidingspoot binnen de academie verzorgt en interdisciplinair kan werken. Dan wordt het mogelijk om gemeenschappelijk naar buiten te treden als opleidingen in de antroposofische gezondheidszorg.

De Adviesgroep kwam ook dit jaar niet bijeen. Deelnemers: Els van Beurden, Arieanne van Kalsbeek, Nelly Haazen, Frits Langhorst, Doris Tobias, Wubbien Wesselink en Mirjam Zonneveld.

Stichting Plegan Opleidingen heeft dit jaar financiële steun van Stichting Plegan ontvangen, te weten;

€1000,00 voor de cursus 'Ritmische inwijvingen van kleine kinderen'

€ 500,00 voor de aanschaf van een beamer

4.1.4 Externe contacten/activiteiten

□ Opleidingen overleg Medische Sectie Nederland

Kwam 4 keer bijeen. Centraal stonden de opleidingen van de verschillende beroepsgroepen en uitwisseling met aanverwante opleidingen in het antroposofische onderwijsveld. De in 2010 opgerichte taskforce groep heeft zijn werk laten uitmonden in een stuurgroep van een 'academie in oprichting'. De stuurgroep geeft leiding aan twee werkgroepen. Een groep werkt aan een voorstel over de organisatie van 'de academie in oprichting' in samenspraak met het veld en de andere groep, de kerngroep geheten werkt aan een inhoudelijke interdisciplinaire

basismodule. Deelnemers aan de kerngroep vanuit Stichting Plegan Opleidingen zijn Jolanda Markink en Sonja van Hees. Er was een gezamenlijke bijeenkomst in juni 2011. De stuurgroep kijkt tevens naar onze kansen in het hoger en academisch onderwijs. De gezamenlijke module 'antroposofie', is als minor februari 2011 op de Leidse Hogeschool gerealiseerd. De deelnemers zijn studenten van Hoge scholen en Academisch onderwijs, en ook werkers uit het veld. Dit gegeven is een uitwerking van onze kansen in de nieuwe structuur van het Hoger onderwijs met de Minors en de Masters. Als verpleegkundige geven wij daar 2,5 uur les. Deelnemer is Sonja van Hees met als invaller Jolanda Markink.

□ **Medische Sectie in Dornach**

Als vertegenwoordiger van Stichting Plegan Opleidingen nam Sonja van Hees deel aan de bijeenkomst van de Medische Sectie in Dornach. Deze bijeenkomst kent drie onderdelen:

- de vergadering van het Internationale Forum van Verpleegkundigen najaar 2011
- de vergadering van de groep Fort- und Weiterbildung
- de vergadering met de internationale groep opleiders voor Ritmische Inwijvingen volgens Wegman/Hauschka. Rolf Heine, voorzitter van de IFAN heeft Monika Layer bereid gevonden de coördinatie op zich te nemen voor de Ritmische inwijvingen volgens Wegman/Hauschka, het is het organisatorische deel van het werk dat Edelgard Grosse Brauckmann heeft gedaan. Er is inhoudelijk gewerkt aan 'Inwijvingen voor kleine kinderen'.

□ **V&VN Antroposofische Zorg**

Overleg drie keer per jaar. Doel; elkaar informeren over verschillende ontwikkelingen. Accreditatie heeft op de agenda gestaan, lopende zaken over opleidingen en cursussen, de nieuw te ontwikkelen module 'Natuurlijke kraamzorg', de Badcursus, en de Medische Massage cursus volgens Volkier Bentinck. Er is een aanzet gemaakt tot het herijken van het document 'Richtlijnen voor registratie'.

□ **Nieuwsbrief 'Verpleegkunde in perspectief'**

Er zijn in 2011 drie nieuwsbrieven uitgekomen. Het decembernummer is uitgedeeld op Nursing Events en een extra oplage is naar verschillende Nederlandse ziekenhuizen gestuurd. Dit is mogelijk geworden door een contact van Marion Gores met een medewerker van uitgeverij Elsevier. Marion Gores verzorgt de PR van Stichting Plegan Opleidingen met Mirjam Zonneveld voor ruggespraak.

□ **Stichting Plegan Opleidingen secretariaat:** Charles Lycklama à Nijeholt

De website, www.Plegan.nl met een link naar de V&VN Antroposofische Zorg wordt up to date gehouden. De geactualiseerde opleidingsgids is in 2011 uitgekomen en aan te vragen bij het secretariaat. Vrijwel alle communicatie verloopt via email.

Namens het Bestuur en het Kernteam van Stichting Plegan Opleidingen,

Sonja van Hees

4.2 Stichting Plegan

Stichting Plegan is een zelfstandige stichting, die een ondersteunende taak heeft voor Stichting Plegan Opleidingen.

In 2011 is het bestuur van Stichting Plegan twee maal in vergadering bijeen gekomen en is er een jaarlijks overleg geweest met het bestuur van Stichting Plegan Opleidingen.

Het bestuur van Stichting Plegan bestaat thans uit: Hanno von Sassen, penningmeester, Petra Schenkels secretaris, Nelleke van Olst, bestuurslid, en Arianne van Kalsbeek, voorzitter.

Met de taak Stichting Plegan Opleidingen (financieel) te ondersteunen bij onderzoek en ontwikkelingen ter verbetering van de opleidingen en daarmee gepaard gaande zaken heeft het bestuur in 2011 gelden geworven via de nieuwsbrief van Stichting Plegan Opleidingen met een bijgesloten brief aan alle belangstellenden en donateurs. Opnieuw blijken velen gul te schenken, zijn er trouwe donateurs en konden er weer een aantal verzoeken van Stichting Plegan Opleidingen worden gehonoreerd.

In 2011 zijn de volgende doelen met grotere dan wel kleinere bedragen ondersteund:

- ❑ Moderniseren van de website van Stichting Plegan Opleidingen. Dit vooral vanwege het feit dat internet voor veel jonge mensen tegenwoordig dé ingang is om zich te informeren.
- ❑ Aanschaf en vertaling van een Duitse film over inwijvingen, die uitgevoerd worden door Edelgard.
- ❑ De huidige syllabi/het lesmateriaal, meer op elkaar afstemmen en in eenzelfde professionele vormgeving gieten als de huidige opleidingengids.
- ❑ Het boek 'Ritmische Inwijvingen', dat geschreven wordt door Sonja van Hees en Jolanda Markink. Dit boek is momenteel in ontwikkeling en zal naar verwachting in 2012 het daglicht zien.

Het Florence Nightingale Fonds is in het leven geroepen, zoals vorig jaar al werd vermeld. Dit fonds is opgericht om minder draagkrachtige verpleegkundigen en verzorgenden de mogelijkheid te bieden de opleidingen van Stichting Plegan Opleidingen te volgen. Dit middels voorschotten en/of renteloze leningen, afhankelijk van de persoonlijke situatie van de student. In 2011 is er nog maar beperkt gebruik van gemaakt. Er zal nog meer bekendheid aan moeten worden gegeven. Stichting Plegan Opleidingen zal deze mogelijkheid vaker en eerder bij (aanstaande) studenten onder de aandacht brengen.

In 2012 zal het bestuur zich blijven richten op verdere financiële ondersteuning van Stichting Plegan Opleidingen. Verder zal zij zoals gezegd het nieuwe Florence Nightingale Fonds meer zichtbaar maken, opdat voor potentiële studenten de stap naar Stichting Plegan Opleidingen eenvoudiger te zetten is.

Arianne van Kalsbeek

5. Interdisciplinaire Klachten- en Bemiddelingscommissie Antroposofische Gezondheidszorg (IKBC)

Inleiding

Het jaarverslag van de Interdisciplinaire Klachten- en Bemiddelingscommissie (IKBC) is opgesteld op grond van artikel 2 lid 7 van de Wet Klachtrecht Cliënten Zorgsector. Voornoemd artikel regelt dat in het jaarverslag aantal en aard van de meldingen en klachten moeten worden opgenomen, die in het afgelopen jaar door de klachtencommissie zijn ontvangen en behandeld.

De IKBC is ingesteld door de sector beroepsverenigingen Nederlandse Vereniging van Antroposofische Zorgaanbieders (NVAZ) in samenwerking met de patiëntenvereniging Antroposana. Bij de behandeling van klachten wordt daarmee uitgegaan van de bestaande

interdisciplinaire samenwerking binnen de antroposofische gezondheidszorg. Deze samenwerking vormt tussen de verschillende disciplines een centraal onderdeel. Dit verslag wordt verzonden naar de besturen van de aangesloten beroepsverenigingen, sector beroepsverenigingen NVAZ, de patiëntenvereniging Antroposana en de Inspectie voor de Gezondheidszorg.

Beroepsverenigingen

De IKBC is een landelijk werkende klachtencommissie voor antroposofische zorgaanbieders, leden van de beroepsverenigingen die samenwerken in de sector beroepsverenigingen NVAZ. De sector beroepsverenigingen NVAZ vertegenwoordigt de beroepsverenigingen binnen de NVAZ. In totaal zijn ongeveer 1000 zorgaanbieders via hun beroepsvereniging aangesloten bij de IKBC. Tweemaal per jaar vindt er een overleg plaats met de afgevaardigden sector beroepsverenigingen NVAZ en patiëntenvereniging Antroposana. Een overzicht van de beroepsverenigingen en hun leden in de IKBC kan opgevraagd worden bij het secretariaat.

Doel

Het doel van de klachtenregeling van de IKBC is het zorgdragen voor een adequate behandeling van klachten van zorgvragers over het handelen van leden van voornoemde verenigingen bij hun beroepsuitoefening, gebaseerd op o.a. de Wet Beroepsgroepen Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) en de Wet Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO). De commissie richt zich bij de behandeling van klachten uitdrukkelijk op de mogelijkheid van bemiddeling tussen klager en zorgverlener.

Samenstelling van de commissie

De commissie bestaat uit permanente leden, hun (vaste) plaatsvervangers en niet permanente leden. Deelnemen aan de commissievergaderingen is ook mogelijk voor alle plaatsvervangende leden van de IKBC; zij zijn in dat geval toehoorder en hebben geen stemrecht. De commissie ervaart de inbreng van de huidige plaatsvervangende leden als een goede aanvulling.

Er loopt een aantal wetswijzigingen en het is mogelijk dat de secretaris van het IKBC ook als klachten functionaris gaat optreden.

Namens de verpleegkundigen hebben in de commissie zitting Juliëtte van Rijthoven en Wim Cornelisse.

Klachten

Er waren winter 2011 enkele klachten, maar niet over verpleegkundigen. Collega's die een klacht krijgen zouden eigenlijk ondersteuning moeten krijgen via hun bond bij het formuleren van een goed antwoord/reactie en het zonodig aanvragen van juridische bijstand. Het krijgen van een klacht brengt veel stress met zich mee.

Wim Cornelisse

6. De tweede lijn

Hoewel onderstaande instellingen niet onder de verantwoordelijkheid van de V&VN Antroposofische Zorg eerste lijn vallen, willen we in dit verslag toch zichtbaar maken wat daar aan specifiek antroposofische scholing/zorg wordt gedaan.

6.1 Antroz, locatie Leendert Meeshuis in Bilthoven

2011 stond voor het Leendert Meeshuis in het teken van verbouwing en uitbreiding. Er werden in pandig 10 nieuwe plaatsen gerealiseerd en de bestaande huiskamers werden gerenoveerd. Daarnaast kreeg iedere afdeling een extra huiskamer, zodat het aantal gebruikers per huiskamer nu verminderd is. Eind 2011 zijn twee nieuwe units met 26 bopz plaatsen opgeleverd voor dementiezorg. Hier wordt zorg verleend vanuit het principe van kleinschaligheid. Het Leendert Meeshuis telt nu 110 verpleegplaatsen, wat een opmaat is voor de toekomstige nieuwbouw in Bilthoven over ongeveer vier jaar. De uitbreiding van verpleegplaatsen gaat samen met een geleidelijke uitbreiding van het aantal medewerkers, wat de vraag oproept naar identiteit gerelateerde scholing. Antroz zal met name in 2012 hier sterk in investeren.

In 2011 is de huiscursus antroposofie voor een aantal medewerkers en vrijwilligers verzorgd door Erna van der Linde. Uitwendige therapie wordt zowel door eigen medewerkers als door een particulier verpleegkundige gegeven.

Hans Altenburg

6.2 Bernard Lievegoed Kliniek

In 2011 hebben drie verpleegkundigen de oriëntatiecursus en twee de VO van Stichting Plegan Opleidingen gedaan. Tevens is er een verpleegkundige in dienst gekomen die totaalwrijvingen kan geven, zodat de groep verpleegkundigen die uitwendige therapie kan geven behoorlijk is uitgebreid. Met Sonja van Hees van Stichting Plegan Opleidingen is gesproken over het intern scholen en bijscholen in het geven van wikkels en kompressen, maar dit is nog niet gerealiseerd. Op dit moment gaat alle aandacht uit naar de gevolgen van de bezuinigingen in de GGZ en dus ook in de kliniek. De open groep voor cliënten is per 27-1-2012 gesloten, de besloten groep gaat nauw samenwerken met de Dubbele Diagnose afdeling (DAM). Ook gaat het hele pand verbouwd worden.

Dit stukje draagt voor de laatste keer Bernard Lievegoed Kliniek als kopje.

Volgend jaar zal het zijn ' Bernard Lievegoed Kliniek & Dubbele Diagnose'.

Frits Langhorst

6.3 Zonnehuizen

De Zonnehuizen zijn eind december 2011 failliet verklaard. De bestuurders zoeken naar de mogelijkheid van een doorstart met de potentiële partners Rentray en investeerder Winter. Het personeel heeft begin december per brief een dringend beroep gedaan op de staatssecretaris van Volksgezondheid omdat zij zich ernstige zorgen maken om de toekomst van de cliënten, de kwaliteit van zorg en het voortbestaan van de antroposofische zorg.

Jolanda Markink

Mutaties

In 2011 zijn lid geworden:

Mia van den Andel
Lori-Ann Schravendijk
Lion ter Voert (aspirant)
Bertie Stokkel
Sacha van Veen
Anja Steneker
Mirte Heijl
Elly Weel
Tiny Ros
Ingrid Spee
Christina van den Broek
Ineke Geerlof
Arianne van Geijn
Suzanne van de Haute
Howard Maxwell (woont op Bonaire)
Lisanne Nieboer

In 2011 hebben de volgende leden het lidmaatschap opgezegd:

Joke Barends
Carin Buis
Anneke Soesbergen
Dorien van Leeuwen
Hettie te Riele
Pieta Stolk-Kokkelink
Jolanda Wichert

De vereniging telt nu 128 leden; een gestage groei

JAAARREKENING 2011- BEGROTING ANTRPOSOFISCHE ZORG 2012

IN

	begroting 2011	inkomsten 2011	begroting 2012
contributie	€ 8.610,00	€ 7.479,00	€ 8.960
aspirant		€ -	€ -
donateurs	€ 1.880,00	€ 1.670,00	€ 1.880
registratie antroposofische zorg	€ 3.450,00	€ 3.625,00	€ 3.550
diversen		€ 548,41	
plantenboekje		€ 65,60	
rente ABN - niet zichtbaar/verekend met kosten			
rente ING		€ 8,24	
restituties onjuiste betalingen (retour in 2012)	€ 250,00	€ 250,98	
	€ 14.190	€ 13.647,23	€ 14.390

UIT

	begroting 2011	uitgaven 2011	uitgaven 2011	begroting 2012
		actueel	schatting totaal 2011	
lidmaatschappen	€ 3.935	€ 3.845,50	€ 3.845,50	€ 3.876
bestuurskosten	€ 3.000	€ 3.221,78	€ 4.295,71	€ 3.000
tagungskosten dornach	€ 400	€ 453,00	€ 453,00	€ 400
beursdagen	€ 250	€ 150,00	€ 150,00	€ 250
PR	€ 100		€ -	€ 300
bulletin	€ 1.500	€ 650,00	€ 1.598,90	€ 1.100
IFAP				
voortfinanciering plantenboekje pauli v engelen	€ -			
website	€ 350	€ 28,60	€ 170,00	€ 350
onvoorzien	€ 300		€ -	€ 300
kosten ABN	€ 125	€ 126,11	€ 168,15	€ 125
kosten ING		€ 5,46	€ 5,46	€ -
kwaliteitsregister V&VN				
looon	€ 910		€ 900,00	€ 923
klachtencommissie (IKBC)	€ 204	€ 204,00	€ 259,00	€ -
correcties (onjuiste stortingen 2010)	€ 1.000	€ 1.000,00	€ 1.000,00	€ 1.000
bijdrage onderzoek Antr. Gezond. Erik Baars		€ 594,28	€ 400,00	€ 400
diversen				€ 1.615
briefpapier + enveloppen - voor 4 jr verbruik				
vergoeding bestuurleden				€ 585
gevraagde extra bijdrage NVAZ				€ 400
kosten penningmeesterschap			€ 250,00	
	€ 12.074	€ 10.278,73	€ 13.496	€ 14.624

	2011	2012
batig saldo	€ 151,52	€ 234

de begroting voor 2011 geeft in huidige vorm een overschot van: € 234-
inkomsten van het plantenboekje zijn hierbij niet meegenomen, hoewel vorig boekjaar de druk van het plantenboekje is voorgefinancierd.

De donateursbijdrage is, na jaren gelijk te zijn gebleven, nu met € 5 verhoogd tot € 40

de bijdrage voor registratie is verhoogd naar € 50

Hiervan moet al direct € 13 naar IKBC (klachtencommissie)

De rest is gaat naar algemene kosten en visitaties.

NB Zonder registratie kan er geen antrop. zorg. gedeclareerd worden bij de verzekering,

Deze verhoging bekostigt grotendeels de bijdrage aan het onderzoek van Erik Baars

De bestuurskosten blijven hoog vanwege de reiskosten.

Dit komt vooral door de geografische spreiding van het bestuur.

De bijdrage voor het IFAP (internationaal forum) wordt een bijdrage van 5 € per lid.

saldo vlg berekening	€ 20.245,46	saldo vlg afschrift	20.245,46
		€ -	
		verschil	

begin saldo 2012	€ 20.245,46		
eind saldo 2012	€ 21.903,46	geschat	
totaal saldo per 31 december 2011			€ 20.245,46
toename	€ 1.658,00		
totale saldo toename 2011			€ 1.658,00
			€ 1.506,48

UITGANGSPUNTEN

	aantal per 1/1/2012	contributie 2012	totaal	V&VN	eigen kas	totaal
leden	128	€ 135	€ 17.280	€ 65	€ 70	€ 8.960
donateurs	47	€ 40	€ 1.880		€ 40	€ 1.880
aspirant	0	€ 100	€ -	€ 65	€ 35	€ -
registratie	71	€ 50	€ 3.550		€ 50	€ 3.550
NVAZ		€ 20,00				peildatum aant. leden 1 Jan 2011
Antrop med sectie		€ 7,00				peildatum aant. leden 1 Jan 2012
IKBC		€ 13,00				peildatum aant. leden 1 Jan 2012
IFAP		€ 5,00				peildatum aant. leden 1 Jan 2012

€ 4.799,00